

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Adatvédelem, adatvédelmi politikák az elektronikus üzletben

Az Internet igénybe vételével megvalósuló termék- és szolgáltatásnyújtás nem csak a polgári jog, fogyasztóvédelmi jog, versenyjog körében vethet fel sajátos kérdéseket: akár alkotmányos alapjogokat, s az e jogok tiszteletben tartására vonatkozó feltétlen kötelezettségeket is érintheti. Az adatvédelemmel, a magánszféra védelmével kapcsolatos szabályozás a magyar jogban szinte teljes körűnek mondható, a jogszabályok Internetre való alkalmazhatósága azonban a gyakorlatban számos értelmezési problémát vetett fel.

A személyes adatok védelmének jogát az Alkotmány – a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez és a magántitok védelméhez fűződő jogokhoz hasonlóan - a Magyar Köztársaságban mindenkit megillető alapjogként nevesíti (59. §). A jogterület szabályozását a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) határozza meg, szerteágazó joganyaga azonban más törvények (így pl. a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. tv, Büntető Törvénykönyv, Polgári Törvénykönyv, a polgárok személyes adatainak nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXIV. törvény, az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során Strassbourghban 1981. január 28. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1998. évi VI. törvény, a kutatás és közvetlen üzletszerzés célját szolgáló név- és lakcímadatok kezeléséről szóló 1995. évi CXIX. törvény) rendelkezéseit is magában foglalja.

Mindez az Internet összefüggésében különös jelentőséggel bír. A hálózaton keresztüli információközlés mindig kétoldalú: ha pl. felkeresünk egy weboldalt, nem csak információhoz jutunk, de – akár felkérésre, akár a nélkül - magunk is információt szolgáltatunk. Ez megvalósulhat önkéntes alapon (adatlap kitöltésével), vagy „láthatatlanul” (pl. a számítógépünk egyedi azonosítására alkalmas IP-kód révén). A számítógépek közötti „láthatatlan kommunikációhoz” tartozó adatátvitelről a felhasználónak legtöbbször nincsenek pontos ismeretei, arra azonban lehetősége van, hogy böngészőprogramja, vagy elektronikus magánszféráját védő tűzfal segítségével behatárolja, korlátozza a szolgáltatott információ körét. Ha valamilyen hálózati szolgáltatást kívánunk igénybe venni, sok esetben elektronikus postacímünk vagy más, személyes adatunk megadását, „regisztrációt” is kérhetnek tőlünk.

A világhálóra kapcsolódott felhasználók részéről jogos igényként merül fel, hogy elektronikus személyi adataik, magánszférájuk bizalmasságát megőrizzék. A felhasználó számára tehát nem mellékes körülmény, hogy a weben való bolyongás közben hol, milyen információt „hagy maga után”, s hogy a meglátogatott oldal fenntartói mit kezdenek majd ezzel az információval.

Ha a weben keresztül kívánunk terméket vásárolni, vagy valamilyen szolgáltatást igénybe venni, a megadandó személyes adatok köre kitágul: az elektronikus kereskedők, tartalomszolgáltatók nevünkön, címünkön, telefon- és/vagy fax-elérhetőségen kívül gyakran életkorunkra, érdeklődési körünkre, munkahelyünkre vagy munkakörünkre is kíváncsiak. Ha a szolgáltatásért, termékért hitelkártyával fizetünk úgy természetesen kártya adatainkat is kérdezik.

Az adatvédelmi jog szerint mindezek személyes adatoknak minősülnek, kezelésükre, felhasználásuk korlátaira a hatályos jog irányadó – az Internet környezetében is. A személyes adatokat gyűjteni, kezelni kívánó Internetes üzleti szolgáltatásnyújtónak ügyfele felé törvényi alapú tájékoztatási kötelezettsége van, aminek elmulasztása az adatgyűjtést, adatkezelést jogszerűtlenné teszi. A szolgáltatásnyújtónak ugyanakkor ügyfelei, leendő ügyfelei számára (ha csak célja épp nem a törvénytelen adatgyűjtés, az adatokkal való illegális kereskedelem) saját üzleti érdekében is tisztességes, átfogó tájékoztatást kell nyújtania adatgyűjtési, kezelési gyakorlatáról.

Meg kell győznie a felhasználót arról, hogy mint szolgáltató, a részére megadott ügyfél-adatakat jogszerűen kezeli, ügyfele azokat biztonságban tudhatja; nem kell visszaélésektől tartania. E bizalom hiánya sok reménybeli vevőt, olvasót tarthat vissza attól, hogy árut vagy szolgáltatást rendeljen, s főként, hogy ellenértéküket hitelkártyája terhére, kártyaszáma megadásával egyenlítse ki.

Az adatvédelmi tájékoztató, vagy az amerikai gyakorlat szerinti adatvédelmi politika mindkét célt szolgálja: egyrészt tartalmazza a kötelező tájékoztatási elemeket, másrészt – azal, hogy kifejezi: a szolgáltató ismeri és tiszteli az ügyfél jogait, sőt, maga hívja fel a figyelmet azokra - bizalmat épít. A jó adatvédelmi politika ugyanakkor a *public relations* eszköze is: nem „szabályzat”, az ügyfelet bármire is kötelezni kívánó „norma”, hanem „fogyasztóval folytatott párbeszéd”, a meggyőző dialógus egyik formája. Lényeges, hogy az ügyfél számára a véleménynyilvánítás, a visszajelzés lehetőségét, az ügyfélkontroll eszközeit biztosítani kell: nem elég elnyerni a vevő bizalmát, de az üzleti kapcsolat egész időtartama alatt meg is kell tudni őrizni azt.

Hogy az adatvédelmi politika pontosan mit tartalmaz, nagyrészt attól függ, mi az adatgyűjtés célja, köre, s milyen célokra kívánja az ügyfél által megadott adatokat a szolgáltató felhasználni. Más „biztonsági szintet” kell elérni, ha „csak” az ügyfél neve, elektronikus postacíme kerül (pl. egy ingyenes hírlevélre való feliratkozáskor) rögzítésre, s mást, ha az adatfelvételre valamely megrendelés teljesítése vagy szolgáltatásnyújtás elősegítése céljából kerül sor. A jó adatvédelmi politika mindig „testre” (az adott szolgáltatásra) szabott, annak sajátosságait veszi figyelembe. Vannak azonban „kötelező elemei”: ezek a törvényi alapú tájékoztatási, kitanítási kötelezettségekkel kapcsolatosak, s logikai rendben is a törvény szerkezetét követik.

A szolgáltató törvényben megfogalmazott tájékoztatási kötelezettséget pusztán azzal, hogy az adatvédelmi politikát weboldalán elérhetővé teszi, még nem teljesítette: ezzel csak a lehetőséget teremti meg arra, hogy az ügyfél tájékozódjon. Célszerű tehát olyan megoldást alkalmazni, hogy az adatvédelmi politika a regisztrációs/adatfelvételi oldalon kapjon helyet, vagy az új felhasználó erre az oldalra csak az adatvédelmi politika oldalán keresztül vezető hipervivatkozással juthasson el.

A megrendelés felvétel vagy a regisztráció során kért adatok körét pontosan meg kell jelölni, de arra is utalni kell, hogy ezekre a szolgáltatónak a megrendelés teljesítéséhez, vagy valamely adatbázishoz való hozzáférés (pl. on-line önéletrajzi adatbank, használtcikk-eladás, a felhasználó valamely szolgáltatásának felkínálása stb.) biztosítása érdekében van szükség. Külön kell választani azokat az adatokat, melyek hiányában a regisztráció nem lehet sikeres (mert nélkülük a rendszer nem képes elvégezni a feldolgozást), s azokat, melyek nélkül igen.

Az adatkezelés célhoz kötöttsége és az engedély nélküli adatmegosztás tilalma az adatkezelés két lényeges törvényi korlátja. A bizalomépítés egyik eszköze, ha a szolgáltató kiemeli: ismeri és tiszteletben tartja e korlátokat.

Abban az esetben, ha a szolgáltató a gyűjtött és kezelt adatokat harmadik személyekkel meg kívánja osztani, az érintett hozzájárulása (vagy a jogszabályi felhatalmazottság) nem mellőzhető. A lehetőségre, a szolgáltató szándékára, csakúgy, mint az ügyfél nemleges választási lehetőségére a figyelmet fel kell hívni.

Az adatvédelmi politika az Interneten lát napvilágot – lehetőség van tehát arra, hogy a szövegbe a hivatkozott – s az adatvédelmi biztos hivatalának honlapján keresztül elérhető - jogszabályok, panaszforumok „belinkelésre” kerüljenek.

A személyes adat kezelhetőséghez az érintett kifejezett (különleges adat esetén írásban kifejezett) hozzájárulása szükséges: lényeges tehát, hogy az adatvédelmi politikában foglaltak tudomásul vétele visszaigazolásra kerüljön. E hozzájárulást ráutaló magatartással (a megfelelő ikonra való ráklicskelés) is megadhatja. Ha az ügyfél a megismert adatvédelmi politikát mégsem tartja a maga számára elfogadhatónak, s inkább úgy dönt, hogy nem veszi igénybe a

szolgáltatást – ilyenkor a megfelelően megválasztott búcsúszóval inkább már inkább csak az üzleti jó modor követelményeinek tudunk eleget tenni.

Az íráshoz készült PowerPoint bemutató *Az Internettel összefüggő adatkezelések egyes kérdéseiről* szóló adatvédelmi biztosi ajánlásban (2001. február 1.) foglaltakra is figyelemmel kínál lépésről lépésre útmutatót egy „testre szabható” adatvédelmi politika felépítéséhez.

Verebics János

jogi hírek

interjúk

publikációk

vitafórum

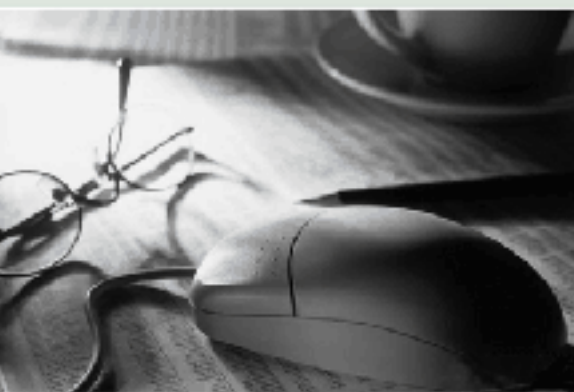
szaknévsor

jogi szakkönyv-katalógus

jogi állásbörze

szakmai rendezvények

heti hírlevél

országos ügyvédi szaknévsor

magyar, angol és német nyelven

ügyfél keres ügyvédet szolgáltatás